

Povesti iz avstrijske zgodovine.

(Piše Al. Stroj.)

XVI.

Franc I.

Leta 1800, ko je v Avstriji vladal cesar Franc I., je bilo šest moravskih brambovcev v ječi v Spielbergu. Kot vojaški uporniki so bili obsojeni na smrt. Vsak dan so morali biti pripravljeni za pot v večnost. Tedaj pa zvé za nje plemeniti grof Leopold Berhtold, znan kot rešilni angelj v nesrečah. Blagi plemenitaž je porabil vse svoje lepe zmožnosti in vse svoje premoženje za dela krščanske ljubezni do bližnjega. Grof natančneje pozveduje, kaj so zakrivili obsojenci, in zvé, da so vsi očetje mnogobrojnih družin, da so zelo hrepeneli priti zopet na svoj dom in so poskušali ubežati. S tem so se pa hudo pregrešili zoper vojaške postave. Blagemu grofu so se v srce smilile njih družine in sklene brambovce rešiti. Takoj ukaže napreči konje v sani. Bilo je namreč po zimi in sneg je naletaval. Naravnost na Dunaj jo krene Berhtold, in kmalu po polnoči prisopihajo konji na cesarski dvor.

Grof gre naravnost do cesarjevega komornika, pové mu, zakaj prihaja, in hoče govoriti s cesarjem.

»Prepozno je, gospod grof. Njih veličanstvo so imeli danes mnogo truda-polnih opravil. Sedaj že počivajo.«

»Seveda«, pravi grof, »veličanstvo počivajo in jutri vstanejo okrepčani. Mojih šest brambovcev pa se ne prebudi nikdar več, ako jim prepozno prinesem pomiloščenje.«

»Morda bi nama cesarica svetovala ali pomagala«, pravi komornik, ki so se mu tudi smilili nesrečni brambovci. »Prosim, pojdite z menoj!«

Takoj gresta do cesaričinega stanovanja, kjer so bila še vsa okna razsvetljena. Bila pa je pri cesarici tudi njena mati, Karolina, kraljica napolitanska. Z zgovornimi besedami jame Berhtold zopet pripovedovati vzrok svojega prihoda. Do solz ganejo besede visoko gospó. Cesarica takoj namigne grofu, da gresta do cesarjevega stanovanja; tu pokliče cesarja Franca in mu predstavi grofa Berhtolda in pové njegovo prošnjo. Cesarju je bilo že dobro znano grofovo plemenito delovanje; vedel je tudi, da je on najzvestejši njegov podložnik. Zato je pripravljen takoj uslišati njegovo prošnjo.

»Ako ni prepozno, jih pomilostim«, pravi cesar, vstane s postelje in sede k pisalni mizici, da napiše pomiloščenje. S hvaležnim srcem sprejme grof cesarjevo pisanje; solze hvaležnosti mu zaigrajo v očeh.

Cesar Franc kmalu zopet sladko zaspi in sanja o brambovcih, ki jih je srečne storil z jedno samo besedo. Imenoval je pozneje te sanje najlepše v svojem življenju.

Grof Berhtold pa je hitel še po noči proti Brnu, kamor je dospel še o pravem času. Pomiloščenje je izročil poveljniku trdnjave ter tako rešil

šestim družinam njih očete. — Pozneje je bil imenovan za nadzornika vseh vojaških bolnišnic. Leta 1809 je sam stregel na Velehradu nekemu bolniku, ki je imel vročinsko bolezen. Kmalu potem je sam zbolel za to boleznijo in umrl. Vse svoje žive dni je pomagal potrebnemu bližnjiku in zanj je dal tudi svoje življenje. Bog mu je povrnil!

Svetniki — ljubitelji in ljubljenci živalij.

(Po Fr. Lindenu priobčuje Jos. Volc.)

X.

Janezu, učencu opata Pavla, pripovedujejo, da je bil takó ponižen in pokoren, da ni nikdar ugovarjal ali mrmral, naj mu je predstojnik naložil še takó težka opravila. Nekoč je bil poslan v oddaljeno vas po opravkih. V okolici pa se je ondaj potikala silno divja levinja. Janez se brez ugovora napoti v kraj, kamor mu je bilo ukazano, a predno odide, reče svojemu opatu: »Oče, čul sem praviti, da se klati po onih krajih divja levinja.« Šaljivo mu dé opat: »Če te napade, zgrabi jo, zveži in sèm pripelji.« — Tjã gredočemu se Janezu ni hudó godilo; a ko se je vračal in dospel na ono nevarno mesto, plane nanj levinja iz zatišja. Janez jo zgrabi, meneč jo zvezati, a zver se iztrga in zbeži. Janez steče za njo kličóč: »Moj opat mi je zapovedal, da te zvežem in k njemu pripeljem!« Zver se ustavi; Janez jo zveže in odvede s seboj.

Mračilo se je že, a Janeza še ni bilo domov. Opata je skrbelo in žal mu je bilo, da je učenca poslal v tako nevaren kraj. Pa glej! Kar stopi pred opata Janez z levinjo na motvozu. »Oče, tu sem ti privèl levinjo, kakor si mi ukazal.« Ume se, kako se je opat zavzel, videč pred seboj divjo zver. Zahvalil je Boga, ki je blagovolil čudežno rešiti učenca. Da bi se mu pa Janez ne prevzel, marveč še nadalje kot doslej ostal ponižen, zato mu reče: »Kako nepremišljeno ravnaš, da vodiš divjo zver s seboj; odveži jo in spusti, da gre, kamor ji drago!«

XI.

Neki drug opat je poslal некоč po dveh dečkih jedil drugemu oddaljenemu puščavniku. Starejši deček je bil star petnajst, mlajši dvanajst let. Opravila sta, kar jima je bilo naročeno. Vračaje se pa srečata kačo, ki je bila čudovito lepa. Dečka se kače ne ustrašita, ko se jima približa in vije ob nogah. Mlajši deček jo prime in spravi v žep. V samostan prišedši, dečka vesela brate pozdravita in mlajši kot zmagovalec zavedno položi kačo pred nje. Vsi se začudijo in hvalijo dečka zbog njegove neustrašenosti. Opat pa, razsvetljen od Boga, dečka ni pohvalil, marveč ostro zavrnil, ker ni Bogu dal časti, marveč čudezni dogodjaj sebi pripisal.